

جنگی که چهره واقعی آمریکا را به نمایش گذاشت

۲۱ خرداد ۱۴۰۱ ساعت ۱۳:۳۳

جنگ ویتنام، یکی از خونبارترین جنگ‌های جهان بعد از جنگ جهانی دوم بود. این جنگ به تعبیر بسیاری چهره واقعی آمریکا را به نمایش گذاشت، چرا که نشان داد این کشور برای رسیدن به مقاصد سیاسی خود از هیچ جنایتی چشم‌پوشی نمی‌کند.

بعد از پایان جنگ جهانی دوم و تقسیم دنیا به دو بلوک شرق و غرب، رهبران این دو بلوک فعالیت‌های خود را برای جذب کشورهای دیگر به جرگه حامیان خود آغاز کردند. این تلاش‌ها طیف وسیعی از اقدامات را شامل می‌شد. کمک‌های اقتصادی و دخالت مستقیم در امور داخلی کشورها که گاه با ترتیب دادن جنگ یا حضور نظامی همراه بود از جمله این تلاش‌ها بود. حضور آمریکا در ویتنام را می‌توان نمودی از این موضوع دانست. آمریکا قریب به دو دهه در ویتنام حضور داشت تا مانع از گسترش کمونیسم به ویتنام شود؛ اما در نهایت با شکستی مفتضحانه مجبور شد از این کشور خارج شود.

زمینه‌های جنگ ویتنام و حضور آمریکا

«نیکسون رئیس جمهوری آمریکا در ژوئیه ۱۹۶۹ در جزیره گوام اعلام کرد که ایالات متحده اکنون در فکر آن است که دول جهان سوم را به قبول مسؤولیت بیشتری در دفاع از خود ترغیب کند و از این جریان حمایت کند، این دکترین جدید پیش از همه به ویتنام مربوط می‌شد.»^۱

جملات نیکسون بعد از محرز شدن شکست تدریجی آمریکا در ویتنام ایراد شد. جرقه جنگ در ویتنام در دهه ۱۹۵۰ زده شد. زمانی که آیزنهاور با طرح دکترین دومینو، اعلام کرد که ایالات متحده باید مانع از گسترش کمونیسم گردد و اگر در کشوری کمونیسم محقق شود، آنگاه به مانند دومینو به سایر کشورها نیز سرایت می‌کند. بر این اساس دولت ویتنام نیز از سال ۱۹۵۵ تا ۱۹۷۵ درگیر اختلافات و جنگ میان طرفداران کمونیسم و مخالفان آن بود و آمریکا رسالت خود را برای جلوگیری از نفوذ کمونیسم، بیش از پیش جدی دید. در این جنگ بخش شمالی ویتنام، حامی کمونیسم بود؛ اما بخش جنوبی در پیوند با آمریکا قرار داشت. به عبارتی آمریکا توانسته بود افکار و اندیشه‌های ضد کمونیستی را در آن قسمت‌ها ترویج دهد.

نیروهای کمونیستی، در اصل خواستار استقلال کشور خود از هر گونه مداخله خارجی بودند. مردم این کشور بعد از جنگ جهانی دوم شاهد مداخلات و تلاش گسترده کشورهای مختلفی همچون فرانسه و ایالات متحده آمریکا برای تفوق بر سرزمین خود بودند. ایالات متحده و فرانسه از سال ۱۹۵۰، بارها و به بهانه‌های مختلف نیروهای نظامی خود را به این کشور اعزام کرده و در نهایت با تقسیم موقتی ویتنام به ویتنام شمالی و جنوبی، زمینه اختلاف مردم ویتنام را فراهم آوردند. چنانچه ویتنام جنوبی با حمایت

آمریکا به سرکوب کمونیست‌ها در شمال ویتنام پرداخت و از این طریق زمینه شعله‌ور شدن جنگی بزرگ را فراهم کرد. آمریکا با فرمان لیندون جانسون در سال ۱۹۶۵ و اعزام نیروهای پیاده نظامی و هوایی، جنگ در ویتنام را وارد مرحله نوبنی کرد که سیاست داخلی و خارجی ایالات متحده را گرفتار یکی از بزرگترین و خونین‌ترین بحران‌های تاریخ این کشور نمود و پیامدهای سوء بسیار عمیقی را به ارمغان گذاشت. البته شوروی هم در مقابل اقدامات آمریکا، به حمایت از ویتنام شمالی پرداخت. هر چند این کشور هیچگاه نیرویی به ویتنام نفرستاد. با این حال آمریکا علیرغم تمام تمهیدات نظامی و سیاسی، در این جنگ شکست خورد و در نهایت مجبور شد به مصالحه با ویتنام شمالی و مبارزان آن درآید. با این مصالحه جنگ ویتنام در سال ۱۹۷۵ رسماً پایان یافت و کمی بعد از آن ویتنام جنوبی و شمالی نیز به وحدت رسیدند.

پیامدهای جنگ ویتنام

جنگ ویتنام، یکی از خونبارترین جنگ‌های جهان بعد از جنگ جهانی دوم بود. این جنگ به تعبیر بسیاری چهره واقعی آمریکا را به نمایش گذاشت، چرا که نشان داد این کشور برای رسیدن به مقاصد سیاسی خود از هیچ جنایتی چشم‌پوشی نمی‌کند. مواد شیمیایی خطرناک و گازهای مسموم‌کننده، سلاح‌های بیولوژیکی، بمب‌های فسفر و ناپالم، شکم دریدن، عضو بریدن، تجاوز جنسی، اردوگاه‌های کار اجباری، انواع شکنجه‌های کوتاه مدت و دراز مدت و... همگی توسط نیروهای نظامی و پلیس سیاسی این کشور در ویتنام به وقوع پیوست. بیمارستان‌ها، آسایشگاه‌ها، درمانگاه‌ها، مدارس و دهکده‌ها، همه به وضع کامال اسفناکی توسط بمب‌های آمریکایی سوخته و ویران شد.^۳

خسارات جنگ تنها به جنایات انسانی محدود نشد، بلکه در زمینه اقتصادی هم خسارات زیادی به این کشور وارد کرد. البته این خسارات تنها به ویتنام محدود نبود، بلکه آمریکا نیز با شکستی مفتضحانه متحمل خسارات جانی و مالی زیادی شد. مطابق با برخی از منابع و آمارها: «جنگ ویتنام با وارد نمودن آسیب‌های جدی به بخش‌های اقتصادی، یکی از دوران‌های بحرانی را برای آمریکا به ارمغان آورد. نرخ تورم به ۱٪ در ماه رسید و ذخیره پولی دنیا که در این کشور نگهداری می‌شد از ۸/۴۹٪ در سال ۱۹۵۰ به ۱۵/۱۷٪ کاهش یافته و در مقابل ذخیره ارزی کشورهای عضو بازار مشترک اروپا از ۱/۶٪ به ۵/۳۲٪ افزایش یافت. تولیدات آمریکا که در ۱۹۵۰ م ۷۰٪ از بازارهای اروپایی را در اختیار داشت، اکنون به ۴۹٪ تنزل کرده و نرخ بهره داخلی که در ۱۹۵۵ م به ۱۵٪ بالغ می‌گشت به ۵٪ کاهش یافت».^۴

جنگ ویتنام از نظر سیاسی نیز تبعات خاصی برای آمریکا داشت و سیاست خارجی این کشور را با تحولاتی مواجه ساخت. از جمله این تحولات، سرازیر کردن سلاح‌های جدید به خاورمیانه و تعیین ایران و عربستان به عنوان ژاندارم منطقه برای تأمین منافع آمریکا در خاورمیانه بود. بر این اساس، آمریکا به دلیل اشتغال در جنگ ویتنام قادر به حضور مستقیم در خاورمیانه و متحمل شدن هزینه‌های زیاد نبود، چرا که جنگ ویتنام هزینه زیادی را برای این کشور به بار آورده بود.

از این رو این کشور با طرح دکترین نیکسون - کیسینجر، ایران و عربستان را به عنوان ژاندارم منطقه تعیین کرد تا با هزینه‌های خود این کشورها، به منافع خود نائل آید. بر اساس این دکترین، نیکسون و کیسینجر، در ملاقات خود با شاه در سال ۱۳۵۱، مسلح کردن ایران را بدون محدودیت پذیرفتند. بعد از پذیرش این سیاست، ایران از ۱۳۴۷ تا ۱۳۵۷ (۱۹۶۸ تا ۱۹۷۹) نزدیک به ۲۳ میلیارد دلار برای خرید یا انعقاد قرارداد خرید اسلحه به آمریکا پرداخت کرد.^۵

سیاست‌های استعماری آمریکا که بعد از جنگ جهانی دوم چهره عریان‌تری به خود گرفت، با تحمیل هزینه‌های اقتصادی و تلفات جانی بسیار به مردم بی‌گناه کشورهای مختلف همراه بود. از طرفی این سیاست منجر به سرازیر شدن تسلیحات فراوان به کشورهای مختلف از جمله دیکتاتوری شد تا به هر قیمتی مانع از پیوستن آنان به کشورهای کمونیستی شود. اقدامی که در نهایت باعث تقویت کشورهای دیکتاتور و اعمال فشار دیکتاتوران بر مردم عادی می‌شد.

فهرست منابع

۱. فرد هالیدی، ایران، دیکتاتوری و توسعه، ترجمه محسن یلفانی و علی طلوع، تهران، انتشارات علم، ۱۳۵۸، صص ۸۵-

۸۶.

موسسه مطالعات و پژوهش‌های سیاسی، سقوط: مجموعه مقالات نخستین همایش بررسی علل فروپاشی سلطنت پهلوی، تهران، موسسه مطالعات و پژوهش‌های سیاسی، ۱۳۸۴، صص ۲۶۲.

محمد محمدی‌نیا و حسین فرج‌نژاد، امپراطوری جنون، ۱۰۰ سند جنایت آمریکا، دفتر مطالعات راهبردی - فرهنگی افق ۱۴۰۴، ۱۳۹۲، صص ۳۸.

موسسه مطالعات و پژوهش‌های سیاسی، همان، صص ۲۶۴.

همایون الهی، خلیج فارس و مسائل آن، تهران، نشر قومس، چاپ هشتم، صص ۲۷۰.

آدرس مطلب :

<https://www.cafetari.kh.com/news/48761/گذاشت-نمایش-آمریکا-واقعی-چهره-جنگی>